

Forn de calç del pla de la Calç

Oristà

Ubicació

Comarca: Lluçanès
Lloc/Adreça: Sector nord-oest del terme municipal
Emplaçament A 3400 metres per pista forestal de la carretera B-431, punt quilomètric 68'300

Coordenades:

Latitud: 41.97158
Longitud: 2.00174
UTM Est (X): 417289
UTM Nord (Y): 4647103

Classificació

Número de fitxa 08151 - 185
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Element arquitectònic
Estil / època: Contemporani
Estat de conservació Dolent
Notes de conservació: Es troba parcialment cobert de terra i vegetació.
Protecció Inexistent
Número inventari Sí, IPIC. 24.111.101
Generalitat i altres inventaris
Accés Díficil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: Ref. cad.: 019A00002
Fitxes associades:
[Vallgatina](#)
Autoria de la fitxa Jordi Compte i Marta Homs
Data de registre de la fitxa: dl., 14/05/2007 - 02:00

Descripció

El forn de calç del pla de la Calç es troba situat al nord-oest de la masia de Vallgatina, en una esplanada elevada coneguda com el pla de la Calç on apareix a la superfície una veta de roca calcària. Es tracta d'un forn d'estructura quadrada i cantonades arrodonides de 2,70 metres per costat i una alçada conservada d'uns 3 metres. Conserva, a la part inferior, diverses filades d'arcs que separaven la zona de combustió de la de cocció. Els murs exteriors eren originalment de maçoneria de pedra, tot i que actualment pràcticament no son visibles, com la boca del forn, avui amagada sota la terra.

Observacions:

La tercera imatge s'ha extret de l'Inventari de Patrimoni Industrial de Catalunya.

Història

Antigament, cada masia amb una certa entitat comptava amb un forn de calç dins les seves terres. La funció dels forns de calç era coure les pedres calcàries sedimentàries, riques en carbonat de calci, per obtenir calç. El procés de transformació de la pedra en calç es feia per combustió, en un forn de forma rodona a dins la terra o a la roca. Es necessitaven temperatures de 800°C perquè el carbonat càlcic s'alliberés de l'anhídrid carbònic i passés a òxid de calci. La calç obtinguda tenia moltes aplicacions: servia per emblanquinar, desinfectar, per ensulfatar les plantes contra les plagues i per a la construcció.

Però per aconseguir aquest procés es necessitava una preparació llarga i feixuga. Aquestes tasques duraven al voltant d'uns tres mesos i començaven entre el gener i el febrer, quan les feines agrícoles eren més escadusseres. Primer de tot, es necessitava combustible, que s'obtenia desbrossant el bosc. Aquesta llenya s'apilava en feixes anomenades fogots, d'un pes aproximat de 30 quilos. Per fer-nos-en una idea, per a un forn de 800 quintars de pedra (1 quintar = 40 quilos) feien falta uns 2.000 fogots.

El següent pas era la pesada feina d'arrencar la pedra idònia amb pics, malls i parpalines. Després es transportava la pedra i els fogots amb els carros fins al lloc on era situat el forn. Aquest s'omplia posant de forma circular les pedres depenent de la seva mida: a baix les més grosses i a dalt del "curull" les més petites. A la part inferior es deixava una finestra o "boca" per introduir-hi la llenya amb una mena de forca anomenada gavell.

Quan començava l'encesa, ja no es podia parar fins que el mestre calcinaire deia que la pedra era ben cuita. Un forn de la capacitat abans esmentada trigava de vuit a deu dies i quan els entesos deien que ja era al seu punt sellaven la boca del forn i la part superior o "curull" amb pedres i fang durant quatre o cinc dies més. Passat aquest temps ja era a punt per desenfornar i transportar la calç en carros a la seva destinació per al seu ús.

Segons fonts orals, el forn ja no funcionava a principis del segle XX.

Bibliografia

MESTRE, Pere (1998). Inventari del Patrimoni Industrial de Catalunya. Oristà. Museu de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya.

www.lafura.cat/suplements/arxius/arxius.htm

